

قطعه‌نامه

سمپوزیوم انتقال تکنولوژی و آموزش فنی و حرفه‌ای

سمپوزیوم انتقال تکنولوژی و آموزش فنی و حرفه‌ای از تاریخ دهم تا دوازدهم آبانماه ۱۳۷۱ در دانشگاه صنعتی شریف برگزار گردید. این سمپوزیوم - که به همت دانشگاه صنعتی شریف برپا شد - با همکاری وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی، صنایع، صنایع سنگین، امور خارجه، تعاون و نیز مشارکت و حمایت مجتمع تخصصی سازندگان تجهیزات آموزش فنی و حرفه‌ای آلمان (بی - تی - اس)، اسکاپ و یونسکو برپا شد.

سمپوزیوم، روند تکاملی و موقعیت و وضعیت موجود تکنولوژی در سطح جهانی و نیز رشد سریع تکنولوژیهای جدید را مورد بررسی قرار داد و سیاستهای بلندمدت و کوتاهمدت مناسب را جهت ارائه چهارچوبی برای توسعه تکنولوژیکی کشورهای در حال رشد پیشنهاد نمود. در این گردهمایی نقش آلمان به عنوان نمونه‌ای از یک کشور پیشرفته صنعتی با امکانات و تسهیلات تکنولوژیکی ویژه و نیز سیستم آموزش فنی و حرفه‌ای موجود در آن برای پیشرفت صنعتی ملل در حال توسعه بررسی شد.

سمپوزیوم بر این نکته تأکید داشت که برای انتقال موفق تکنولوژی باید توان تکنولوژیکی به صورت حداقل در داخل کشور واردکننده موجود باشد تا از یک طرف بتواند تکنولوژی خارجی را با نیازهای داخلی منطبق سازد و از سوی دیگر مبانی و زمینه‌ای را فراهم سازد که امکان گزینش آگاهانه تکنولوژی از میان عرضه‌کنندگان آن در سطح جهان فراهم شود. انتقال تکنولوژی از طریق مدیریتی مطلوب، می‌تواند صنایع داخلی را بازسازی کرده، توان تولیدی این صنایع را بالا برده قابلیت رقابت آنها را بیشتر ساخته، ایجاد اشتغال کرده، سطح رفاه عمومی را افزایش داده و توسعه اجتماعی و اقتصادی را به همراه آورد. دانش فنی و امکانات آموزشی که از این طریق وارد کشور می‌شود به این خاطر که باید مهارتهای تکنولوژیکی لازم را در سطوح مختلف فراهم آورد بسیار حیاتی است و لذا انتقال تکنولوژی و آموزشهای فنی و حرفه‌ای از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و از جمله مسائلی است که باید مورد توجه جدی قرار گیرد تا بتوان بتدریج فقر و توسعه نیافتگی را از بین برد.

سمپوزیوم چنین ارزیابی نمود که کشورهای صنعتی و شرکتهای بین‌المللی می‌توانند از طریق همکاریهای مشترک و دقیقاً طراحی شده با کشورهای در حال رشد، سهم مهمی در به ثمر رساندن اهداف این انتقال داشته باشند و از این رو بازدهی بهینه زمانی حاصل خواهد شد که دولت و بخش خصوصی بتوانند متقابلاً نقش سازنده‌ای در ایجاد زمینه ملی مناسب برای انتقال تکنولوژی فراهم سازند. در حال حاضر بهبود روشهای اشاعه تکنولوژی، تأمین دانش فنی مربوط به آن، روش‌شناسی مدیریت تکنولوژی و تکنولوژی کاربردی در صنایع هدف‌دار با ملاحظات محلی از دیدگاه ملی، منطقه‌ای و جهانی امری است که ضرورت فوری آن در سطح جهان احساس می‌شود.

ابعاد انسانی، اجتماعی و فرهنگی انتقال تکنولوژی نباید مورد غفلت قرار گیرد. هر کشوری باید در چهارچوب ماهیت تاریخی و شرایط فرهنگی و اجتماعی خود بررسی شود. کشورهای فقیر نباید مورد بهره‌برداری مالی کشورهای غنی قرار گیرند. رکود باید مهار گردد، بار قروض سبکتر شود و توانمندی پژوهشی و صنعتی جهانی در جهت حل مسائل و

مشکلات به کار گرفته شود. سیستمهای تکنولوژیکی باید توسعه یابند تا آثار تکنولوژیهای ابتدایی و منسوخ - نظیر شرایط زندگی پایین تر از حد استاندارد و بهبودگی زندگی به علت کیفیت ناهنجار آن، تنزل وضع زیست محیطی و ورشکستگی اقتصادی، اجتماعی - محو گردد.

وجود سیستمهای اطلاعاتی و ارتباطی پیشرفته در جهان موجب گردیده است که زندگی بدون همکاری متقابل بین کشورها تقریباً غیرممکن شود. نظر به موقعیت جغرافیایی جمهوری اسلامی ایران، وجود منابع انسانی و طبیعی در کشور و نیز با توجه به اینکه دانشگاه صنعتی شریف یک سازمان آموزش عالی برجسته در منطقه است، در این سمپوزیوم پیشنهاد گردید که یک مرکز منطقه‌ای برای انتقال تکنولوژی و آموزش فنی و حرفه‌ای در دانشگاه تأسیس گردد تا ارتباط لازم با سازمانهای تخصصی مربوط در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی برقرار گردد. این مرکز وظیفه دارد برنامه‌کاری جهت اتخاذ سیاستها و مکانیزمهای مناسب برای انتقال و به‌کارگیری تکنولوژی پذیرفته شده در سطح ملی، محلی و منطقه‌ای را تدوین نماید.

سمپوزیوم انتقال تکنولوژی و آموزشهای فنی و حرفه‌ای بویژه از این نظر قابل توجه است که همکاری جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران و آژانسهای تخصصی سازمان ملل متحد را در سطح بسیار ارزشمندی برقرار ساخته است. سازمان ملل متحد در توسعه منطقه‌ای نقش بسزایی داشته و جمهوری اسلامی ایران و کشورهای همجوار از آن بهره‌مند می‌شوند. سازمان ملل بخصوص اسکاپ و یونسکو و نیز سازمانهای منطقه‌ای مربوطه همچنین می‌توانند به نحو موثری نظامهای توسعه منابع انسانی و مبادله دانش فنی بین خاور دور و سایر نواحی آسیا را تسهیل نموده و در افزایش توان آنها - به نحوی که بتوانند در امر توسعه بر تجربیات و مهارتهای خود تکیه نمایند - مؤثر باشند. این امر نه فقط موجب تخفیف اتکاء کشورهای در حال توسعه به ملل توسعه یافته به عنوان منبع اصلی تکنولوژی خواهد گردید، بلکه باعث می‌شود که مکانیزمها و زیرساختارهای داخلی توسعه یافته و به خودکفایی صنعتی و تکنولوژیکی بیانجامد و بالاخره منجر به حذف فاصله بین‌المللی گردد که منافع آن نصیب تمام کشورهای جهان خواهد شد.

در جریان برگزاری سمپوزیوم مسائل متعددی در رابطه با انتقال تکنولوژی و آموزش فنی و حرفه‌ای در جمهوری اسلامی ایران مطرح گردید. بر اثر مشکلات ناشی از هشت سال جنگ تحمیلی و تخریب زیرساختار صنعتی کشور، موضوع نیروی کار ماهر و آموزش فنی و حرفه‌ای از اهمیت حیاتی برخوردار گردیده است. عدم وجود نیروی کار ماهر باعث شده است که هزینه اجرای طرحها مخصوصاً در مناطق محروم کشور از حد معمول بالاتر رفته و متعاقب آن هزینه زندگی افزایش و بهره‌وری طرحها در مقایسه با هزینه کاهش یافته است. از سوی دیگر نظام استاد - شاگردی به فراموشی سپرده شده است. افراد پس از فراغت از تحصیل به جای جذب در بازار کار مفید، به پشت میز نشینی متمایل می‌گردند. جا دارد که این نظام سنتی احیاء و یا نظام دیگری جایگزین شود. نظام ارزشی جامعه باید مورد ارزیابی مجدد قرارگیرد به نحوی که نیروی کار ماهر و از جمله کارداناان فنی، ارج و احترام شایسته خود را باز یابند. این امر در هدایت افراد به سوی این‌گونه مشاغل بسیار مؤثر خواهد بود.

نظام حقوقی حاضر در ایران باید مورد بررسی دقیق و کارشناسی قرارگیرد به نحوی که قادر به پاسخگویی جنبه‌های حقوقی انتقال تکنولوژی باشد. به علاوه، بخش خصوصی در کنار بخش دولتی باید نقش فزاینده‌ای در توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای ایفا نماید. زیرا این بخش با برخورداری از بهترین امکانات می‌تواند به نحو مطلوب مهارتهای موردنیاز را برای تربیت نیروی انسانی در کشور مشخص کند. بالاخره، علوم و تکنولوژی به عنوان عوامل اساسی و مهم در توسعه سیاسی و اقتصادی کشور، باید در تنظیم برنامه پنجساله توسعه اقتصادی - اجتماعی جمهوری اسلامی ایران جایگاه ویژه‌ای یابند.